

სამშაბათი

რედაქცია (ლია 9-2 და 5-7).

საგაზეთო მასალა უნდა იყოს დაწერილი გარკვეულად და ერთ გვერდზე. დაუბეჭდავ წერილებს რედაქცია არ ინახავს.
მისამართი: ქუთაისი, თფილისის ქ., ფიჩხაძის სახლი. ფოსტის ადრესი: ქუთაისი ფოსტის ყუთი № 80.

კანტორა (ლია 9-2 და 5-7).

გაზეთის ფასი: ერთ თვით 50 მან. 3 თვით 130 მ. განცხადების ფასი: სტრიქონი პეტრისა პირველ გვერდზე 2 მ. უკანასკნელზე 1 მ. 50 კ. სამგლოვარო განცხადება: საშუალო ზომისა თითოჯერ 50 მ., 12 საათის შემდეგ 70 მ.

ღრმად დამწუხრებულნი: მეუღლე ქსენია პახომის ასული და საყვარელი შვილები—გრიგორ, ლევან და კაკი, და ცუცა, რძალი პაშა ჯავახის ასული შვილებით: თამარ, რუსია, თინა და გიორგი და ძმისწული პორფირე ასლანის ძე წერეთელი აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ ძვირფასი

სიმონ სამსონის ძის წერეთლის

გარდაცვალებას, რომლის დაკრძალვის დღე დანიშნულია სოფ. დერჩში (ლეჩხუმის მაზრა) 2 ქრისტეშობისთვის (ახალი სტ.) დღით სამშაბათს. (1-1).

29 გიორგობისთვის სოფ. დერჩში გარდაიცვალა

სიმონ სამსონის ძე წერეთელი

რასაც ღრმა მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ განსვენებულის სიღვრი ფატმან სიმონის ასული ქერივი ასათიანისა — შვილებით: ბაბილინა პახომის ასული ჯაფარიძისა, ოლიმპიადა (ბუბულა), შამშე მეუღლე მისი თამარი ასათიანები. დაკრძალვის დღე დანიშნულია 2 ქრისტეშობისთვის დღით სამშაბათს სოფ. დერჩში (ლეჩხუმის მაზრა). (1-1).

ნიკოლაძისა და ა. ასათიანის ლექსები.

30 ნოემბერს კვირას ქალაქის ცენტრში დამფუძნებელი კრების წევრმა ნ. ნიკოლაძემ და ა. ასათიან-წიკიძეს ლექსები საქართველოს ეკონომიურ-ფინანსიური მდგომარეობის შესახებ.
მატივეცემულმა ნ. ნიკოლაძემ აღნიშნა, რომ, როგორც ამერიკის ერთგული შტატების მომარაგების საქმეების გამგე სუვერი ამბობს, ერთაშორისა ომისაგან გამოწვეული კრიზისი გადაგვარებითა და დაწყევლით ემუქრება მთელს ევროპას.
ევროპას აკლია თურმე ასი მილიონი კაცი უნდა გაწყდეს, თუ ამერიკამ სურსათი არ მიაშველა. მაგრამ ეს მხოლოდ მაშინ იქნება საძლებელი, თუ ევროპის დამბლა-ცემული წარმოება კვლავ გამოცხადდება. ამ ჟამად კი ამის ნიშანი არა ჩანს.
და, თუ ევროპის წარმოება დამბლაგან ვერ განიკურნება, ამერიკის აღარ მოეშველება, მაშინ კი ევროპის ცივილიზაცია საფრთხეში არდება.

და, თუ კი ევროპა თავისი მდიდარი მრეწველობით ამ მდგომარეობაშია, რა და უნდა ვთქვათ საქართველოზე, რომელსაც ჯერ არცერთი ქარხანა არ აქვს.
რუსეთის ინტელიგენციის მიერ აღზრდილს ჩვენს ინტელიგენციას სრულიად არ მოეპოვება შემოქმედებითი უნარი. ჩვენ მხოლოდ ის გვისწავლია, როგორ უნდა გავანაწილოთ სამართლიანად ქონება, მაგრამ რა-ღა უნდა გავანაწილოთ, როდესაც არა გვაქვს-რა და შექმნის, გაკეთების უნარი არ მოგვეპოვება.
ამ მდგომარეობაში ერთადერთი იმედი-ღა არის; ჩვენ კეთილად უნდა მოვიხმაროთ ევროპის სპეციალისტების ცოდნა და ევროპისავე ქარხნების გაუქმებული მანქანები.
უნდა მოვიტანოთ მანქანები, მოვიყვანოთ სპეციალისტები და გადავამუშავოთ ნედლი მასალა, რომელიც ჩვენში უხვად არისო.
ა. ასათიანი შეხო იმას, რომ წარმოების განვითარებას ხელს უშლის ჩვენში სხვადასხვა სოციალისტური დეკრეტი.
მიწის კანონმა მოსპო, გაანადგურა უმალესი სამეურნეო კულტურა.
ნათესობა მარტო 20 %-ით გა-

დიდდა; ახლანდელ პირობებში კი 100 %-ით უნდა ვადიდებულოყო. სამიწისმოქმედო შრომის ნაყოფიერება კი ძირს დაეცა.
თუთუნის მოსავალმა ხუთჯერ იკლო.
მუშათა საკითხის არა ნორმალურმა მდგომარეობამ მრეწველობის აღორძინება შეუძლებელ ჰყო.
სოციალისტურმა ბიუროკრატია რესპუბლიკის აღებ-მიცემობის სარბიელიდან ვაჭრები გააძევა, თვითონ კი საქმეს ვერ მოუარა.
ეს არაა ფინანსიური კრიზისის მიზეზი.

გასავალი მილიარდნახევარს გადააჭარბებს, შემოსავალი კი მის ნახევარიც არ არის მოსალოდნელი.
სამიწისმოქმედო სამინისტრომ აუარებელი სახაზინო ტყისა და ყანასაძოვრისაგან ვერაფერი ვერ აიღო.
ბიუროკრატის მიერ წარმოებული მეურნეობა დეფიციტს იძლევა.
ახალ ახალი ბონების ბეჭდვა კი უფრო და უფრო ამცირებს ფულის ღირებულებას.
და ფინანსიურ კრიზისს გადამწყვეტი მნიშვნელობა ექნება პოლიტიკური დამოუკიდებლობისთვის.
აქედან კი ერთადერთი გამოსავალია: მაგრობამ უნდა უუთავდოს აქამდის არჩეული გზა და უნდა შესცვალოს რეალურის, მიზანშეწინააღმდეგარის მიმართულებით.

გ. გვაზავას სიტყვა

დამფუძნებელ კრებაში 18 გიორგობისთვის სიბუნნიონთან დადებულ ხელშეკრულების გამო.
გ. გვაზავა. სიბუნნიონთან დადებულ ხელშეკრულებას არ აქვს იურიდიული ძალა.
ბატონებო! ერთი უმთავრესი მოტივი ამ შეკითხვის შემოტანისა ჩვენთვის იყო და არის უფლებრივი მხარე: ქონდა თუ არა მთავრობას უფლება დაედო იმისთანა ხელშეკრულება, როგორც არის დადებული სიბუნნიონთან? ამ კითხვის შესახებ ჯერ გამოთქმული აზრი ძალიან ბუნდოვანია. ბუნდოვანია განაცხადდა, რომ ამისთანა უფლება არა ქონდა მთავრობასაო, მაგრამ ამავდროს იგი გადავიდა ზნეობრივ მხარეზე და ამით თვითონ გაბზარა თავისი თეორიული მოსაზრებანი. ამით ისარგებლა ბ. ს. ჯაფარიძემ და დასკვნა, რომ მთავრობას ქონდა ამ ხელშეკრულების დადების უფლებაო.
ჩვენი შეხედულება კი უფრო პრინციპიალურია. ჩვენ ვამბობთ, რომ მთავრობას არა ქონდა ეს უფლება და მისგან დადებულ ხელშეკრულებას არა აქვს იურიდიული ძალა.
ვის აქვს საბიუჯეტო უფლება?
ამ შეხედულების გასაგებად და დასამტკიცებლად უნდა გავითვალისწინოთ საბიუჯეტო უფლების საკითხი. ვისა აქვს ეს უფლება?
უნდა გვახსოვდეს, რომ საბიუჯეტო უფლება არის ერთი ძირითადი ელემენტი სუვერენობის ანუ უმაღლესი ხელმწიფობისა. სანამ საქართველო დამონებული იყო, ეს უფლება ეკუთვნოდა რუსეთის ცენტრალურ კანონმდებლობას ან იმპერატორს, იქ გადასწყვეტდნენ, თუ რამდენი ხარჯი უნდა გადაეხადა საქართველოს ერს, ახდევინებდნენ ამ გადასახადს და მერე ჰხარჯავდნენ ისე, როგორც რუსეთის უმაღლესი კანონმდებლობა მოისურვებდა. მაგრამ მას აქვს, რაც დაინგრა რუსეთის წეს წყობილება და გამოცხადდა საქართველოს დამოუკიდებლობა, გამოიცვალა სუვერენობის სუბიექტიც უმაღლესი ხელმწიფობა საქართველოს ტერიტორიაზე ეხლა ეკუთვნის საქართველოს ერს. პირველი მუხლი ჩვენი დამოუკიდებლობის აქტისა ამბობს: „ამიერიდან საქართველოს ხალხი სუვერენულ უფლებათა მატარებელია“. ეს ჰნიშნავს, რომ მას ამიერიდან ხარჯს და გადასახადს ვერავინ დაადებს, თუ მისივე სურვილი არ იქნება; ამიერიდან საქართველოს ხალხი თვითონ სწყვეტს საკითხს, თუ რამდენი გადასახადი უნდა გაიღოს მან და როგორ უნდა დაინარჯოს ეს შეგროვილი ფული. უფლებრივი ორგანიზაცია ეროვნული ნებისყოფისა, თქვენ კარგად იცით, არის დღეს დამფუძნებელი კრება. მაშასადამე, დამფუძნებელ კრებაზე გადადის ეს ელემენტი ეროვნული ხელმწიფობისა. აქედან გამოდის შემდეგი უდიდო დასკვნა: არ შეიძლება ვისმე გადახდეს ერთი კაპეიკი, თუ არაა დამფუძნებელ კრების დასტური და აგრეთვე

დღიური.

ბულგარეთმა საზავო ხელშეკრულებას ხელი მოაწერა.
 დ'ანუნციო ტრიესტიში შეიქრა.
 იტალიის მთავრობამ პარლამენტში უარი განაცხადა დ'ანუნციოს-თან მოლაპარაკებაზე.
 ინგლისში მუშათა მოძრაობის სალიკვიდაციოთ „სამოქალაქო გვარდია“ შექმნეს.
 გერმანელი ოფიცრები ზოგი საზღვარ გარედ გარბის და ზოგი ფონ-დერ ჰოლცის ლაშქარში ეწერება.

არ შეიძლება დაინარჯოს ერთი კაპეიკი ეროვნული ქონებისა იმავე კრების ნებადართველად. ეს არის ძირითადი პრინციპი საბიუჯეტო უფლებებისა.

ესლა გადავხედოთ სიბუნინთან დადებულ ხელშეკრულებას. იქ სხვათა შორის ნათქვამია, რომ — თუ სიბუნინმა გაიღო ხუთი მილიონამდე სტერლინგი, ჩვენი მთავრობა ვალდებულია გაიღოს 25 პროც. ამ თანხისა, ეს უდრის თითქმის ერთ მილიარდს მანეთს. ესლა მე გვეკითხებით, ჰქონდა ამის უფლება მთავრობას? რასაკვირველია არა, ამისთანა ხელშეკრულებას უსათუოდ უნდა წინ მიუძღოდეს დამფუძნებელ კრების დასტური. უამისოდ ხელშეკრულება მოკლებულია ყოველ იურიდიულ ძალას.

აქ გაკვირვებით გვეკითხებოდნენ: ყოველ ხელშეკრულებაში არის რაიმე ვალდებულება და მათსადამე ყოველი ხელშეკრულება უნდა შემოვიდეს დამფუძნებელ კრებაში დასადასტურებლად? არა. მთავრობას უფლება აქვს და ვალდებულიც არის აწარმოვოს სხვა და სხვა საქმე, ააშენოს საჭირო სახლები, გაიყვანოს გზები თუ რკინის გზები, იყოლიოს ჯარი... სახელმწიფოს გასავალი დიდია და მრავალ გვარი, — მაგრამ ყველაფერი ეს ხარჯი უნდა მოხდეს სახელმწიფო ბიუჯეტის ფარგალში. ყველა ის ხელშეკრულება, რომელიც დადებულია ამ საბიუჯეტო ფარგლებში, კანონიერია და იმას არა სჭირია ახალი დადასტურება — უკვე გამოთქმულია საბიუჯეტო ხარჯთაღრიცხვაში. მაგრამ ჩვენ ბიუჯეტის გერ არ დაგვიტყობია, არ მიგვიღია არც რაიმე დეკრეტი შესახებ ერთი მილიარდ მანეთის გაღებისა, მაშასადამე სიბუნინთან დადებული ხელშეკრულებაც უკანონოა და მიუღებელი.

100 მილიონიდან 1 მილიარდამდე.
 შეიძლება გვიბასუხონ, რომ ჩვენ დეკრეტით უკვე გადავდევით ასი მილიონამდე თანხა სურსათის შესაძენად, მაგრამ ეს თანხა უკვე დახარჯული უნდა იყოს და თუ დახარჯულიც არ არის, მაინც ასი მილიონიდან ერთ მილიარდამდე — დიდი მანძილია. შეიძლება კიდევ სთქვან, რომ სიბუნინი ერთბაშად ხომ ვერ წარმოადგენს ხუთ მილიონს სტერლინგს და ჩვენც ვალდებული არ ვიქნებით, ერთბაშად გავიღოთ ერთი მილიარდი მანეთით, მაგრამ ვერ ერთი — ჩვენ არ ვიცით, ეს ფულის გაღება ერთდროული იქნება თუ ნაწილობრივი; შემდეგ, თუნდაც ნაწილობრივი იყოს, მაინც საბიუჯეტო მთლიანობა მოითხოვს, რომ გათვა-

ლისწინებული იყოს მთელი ჯამი ვალდებულებებისა და არა მისი ნაწილი. ამისთანა ხარჯი შედის ხაზინის სპეციალურ ანგარიშში („специальные счета казначейства“) და ყოველთვის უნდა ეჭიროს თავის ადგილი საზოგადო საბიუჯეტო ხარჯთაღრიცხვაში. ეს თავისთავად ცხადია, თუ მოვიგონებთ, რომ ვადა ხელშეკრულებისა არის ერთი წელიწადი; ერთი წლის განმავლობაში, თუნდაც ნაწილად ნაწილად მოხდეს თანხის გაღება, მაინც მთელი თანხა (ერთი მილიარდი) გაღებულ უნდა იქნეს. საბიუჯეტო კანონი კი ყოველწლიურია, მაშასადამე მთელი თანხა უნდა უსათუოდ მოექცეს საბიუჯეტო ხარჯთაღრიცხვაში. თუ ეს ასეა — და ამაში კი ეჭვი არ არის ფინანსიურ მეცნიერების თვალსაზრისით, — ყოველად შეუძლებელია ეს უშვებელი თანხა დაემართოს პარლამენტის კონტროლს და ზედამხედველობას.

სახელმწიფო კონტროლის დასტური.

შეიძლება მიბასუხონ კიდევ, რომ სულ ერთია, სახელმწიფო კონტროლი ამისთანა ასიგნობას თავის ვიზას არ მისცემსო. ეს მართალია, სახელმწიფო კონტროლი ვიზას არ მისცემს, მაგრამ სულ ერთი კი არ არის. ასიგნობა ეგზავნება კონტროლს, შეიძლება, სამი-ოთხი თვის შემდეგ, ჩვენ კი ესლავე უნდა ვიცოდეთ, აქვს თუ არა ესლა ძალა დადებულ ხელშეკრულებას, რადგანც ორივე მხარე ალბად ესლავე შეუდგება მის ასრულებას. ჩვენი დასკვნა კი ასეთია: ხელშეკრულებას არა აქვს ძალა, რადგანაც მთავრობამ ვადალახა თავის უფლებათა საზღვარი და შეიქრა დამფ. კ. კომპეტენციაში.

ბატონებო! ჩვენ შემოვიტანეთ შეკითხვა არა პარტიულ საკინკლოდ, აქ სახელმწიფოებრივი ინტერესია. ჩვენ ავასრულებთ ჩვენი მოვალეობა, მივატყვიეთ თქვენი ყურადღება ამ გადაწყვეტილთ ეს საკითხი, როგორც ამას მოითხოვს ჩვენი ეროვნული ინტერესი.

ახალი ამბავი.

საშუალო და უმაღლეს პირველ-დაწიებით სასწავლებელთა პროფესიონალურმა კავშირმა 30 ნოემბრის საღამოს კრებაზე დაადგინა: მოიხსნას მისწავლებელთა გაფიცვა. იმავე დროს კრებამ შეუფერებლად სცნო განათლების მინისტრის მიერ კავშირისდა მომართული სიტყვები.
 — **გიორგი გუჯეჯიანის დაქვრად** გიორგი გუჯეჯიანისაგან დებეში მო-

გვივიდა: „აქაურ სოფლებში კენჭის ყრაში გამარჯვებული დარა ჩვენი პარტია, ამის გამო დამიქერის ჩონთოში. საქმე სახიფათოა. ვთხოვთ დაჩქარებით დახმარებას გიორგი გუჯეჯიანი.“

იმავე გუჯეჯიანისაგან მივიღეთ დებეში, საველე სასამართლოში მიმცესო. საქიროა, მთავრობამ ყურადღება მიაქციოს და არჩევნებში მონაწილეობისათვის მოქალაქე სამხედრო სასამართლოს არ გადასცეს.

— **დელა ფუშე გელათში.** ბნტრიფონ ჯაფარიძეს, როგორც ეთნოგრაფიულ საზოგადოების წარმომადგენელს, ამ ეამად ქუთაისში ჩამოსული რომის პაპის წარმომადგენელი დელა ფუშე და სხვები მიყავს გელათის მონასტრის სიძველეთა დასათვალიერებლად

— **რეფერატი.** დღეს, ქალაქის თეატრში ლექტორი გრიგოლ ამალლობელი წაიკითხავს რეფერატს შემდეგ თემაზე: სოციალიზმი და ახალგაზრდობა, რომელსაც უძღვნის ჩვენს ახალგაზრდობას. **თეზისები:** 1) კაცობრიობა და მისი ორნაირი ტანჯვა: რელიგიურ ფელოსოფიური და სოციალურ პოლიტიკური; 2) სოციალიზმი, როგორც მეორე ტანჯის დაძლევის საშუალება; 3) რა არის სოციალიზმი? სოციალიზმი და პირველყოფილი კომუნიზმი; 4) სოციალიზმი და თანასწორობის იდეა. 5) სოციალიზმი თუ ინდივიდუალიზმი? 6) მარქსის სოციალიზმი და ენუქას ანდერძი; 7) სოციალიზმი და არსებობისათვის ბრძოლის ძირითადი; 8) სოციალიზმი და ახალგაზრდობა, 9) რაში მდგომარეობს სოციალიზმი! 10) სოციალიზმი და ცხოვრება, როგორც შემოქმედება. 12) სოციალიზმი, ერი, ქალი, ოჯახი და სიყვარული.

— **ნაფიც მსაჯულთა სიები.** ქუთაისის ოლქის სასამართლოს თავმჯდომარე დებეშით აცნობებს იუსტიციის მინისტრს, რომ ქუთაისის გუბერნიაში ყველა მაზრების ერობებმა წარუდგინეს სასამართლოს ნაფიც მსაჯულთა სიები. სიები ჯერ არ წარმოუდგენიათ სოხუმის ოლქისა და თბილისის გუბერნიის ზოგიერთ საზარო ერობებს, რის გამოც ნაფიც მსაჯულთა ინსტიტუტის შემოღების საკითხი შეფერხებულია.

— **კვირას, 30 ამა ნოემბერს** გალობის მოყვარულთა წრის შესადგენათ განზრახული საზოგადო კრება, ჩვენგან დამოუკიდებელ მიზეზების გამო გადადებულ იქმნა მომავალ კვირისათვის, 7 დეკემბრისათვის, დღის 12 საათზე. კრებამოსდებდა პირველი გიმნაზიის (კლასიკური) დარბაზში. წრის მომწყვ კომიტეტი.

თბილისი სიკვდილით დასჯილი მემამობენი. სამხედრო საგანგებო სასამართლომ ჩოხატაურის ამბოხებაში მონაწილეობისათვის სიკვდილით დასჯა მიუსაჯა ახალაძე ანდრის, გოგოლაძე ფილიპეს, თედორაძე თეოფილეს, მაშალაძე პარმენს, მაშალაძე ავთანდილს, ბერიძე ბენიამინს მინდაძე ტარასის, ბერძენიშვილი პიხელის.

— **პირდაპირი დამატებითა მატარებელი თბილისიდან ბათუმამდე.** გზათა დეპარტამენტის დამატებითი განკარგულებით დასტურებული მატარებელი ინიშნება პირდაპირ თბილისიდან ბათუმამდე (№ 7-8) მატარებელი თბილისიდან გავა საღამოს 10 საათზე. ადგილები უპლაცკარტოა მატარებელი ყოველსაღმურზე და ბაქანებზედ გაჩერდება.

— **უაჩალთა თარეში ბორჩალოს მაზრაში.** ბორჩალოდან შინაგან საქმეთა სამინისტროს ატყობინებენ, რომ ნეიტრალურ ზონიდან გადმოღიან ყაჩაღები და ადგილობრივ მცხოვრებლებს ოთხფეხ საქონელს სტაცებენ.

— **ნოემბრის 28-ს** ეკატერინოვკის რაიონში ქართველთა სოფელ ბალიჩიდან თავდამხმელებმა 400 ცხვარი გაიტაცეს. მათ სომხების საქონელს ხელი არ ახლეს.

— **გადამდები სნეულებანი.** ქალაქის სამედიკო სასანიტარო ბიუროს ცნობით ნოემბრის 16-დან 22 მდე თბილისში ავად გაზხდარან: პარტახტიან სახლით 6 კაცი, მუტლის სახლით 8, შებრუნებულ სახლით 8, წითელათი 1, ხუნავით 1, ხოლერით 2.

— **სტუდენტთა გამგზავრება.** ნოემბრის 28 ს თბილისიდან საზღვარ გარედ გამგზავრა სახელმწიფო სტიპენდიანტ სტუდენტთა პირველი ჯგუფი, რიცხვით 14 კაცი.

უცხოეთი

საპარტიათა შორისო თათბირი ზანგეზურის შესახებ

გიორგობისთვის 25 ს ზანგეზურის ამბების გამო გაიმართა საპარტიათა შორისო თათბირი სოციალისტებისა, პარლამენტის წევრების მონაწილეობით. საბჭომ გამოიტანა დადგენილება, რომ ამნაირი საკითხები სწყდებოდეს მშვიდობიანი გზით, არბიტრაჟის საშუალებით ამიერკავკასიის დემოკრატიათა უზრუნველსაყოფად.

სომხეთი
კუნძულ იავის სომხები

სომხები კუნძულ იავიდან რიცხვით 1000 კაცი მზად არის სომხეთში დაბრუნდეს. („აზხატ“)

რუსეთი
გენ. დენიკინი წითლების შეტევს შესახებ.

იუნკერთა და სააფიკრო კურსელების პარადზე, გენ. დენიკინმა მიჰმართა მათ სიტყვით, რომელშიც გამოსთქვა რწმენა, რომ მოპირდაპირის შეტევა არის უკანასკნელი ცდა დაიცვას ასპარეზი სამუდამო დაღუპვისაგან.

— **ცოტა ხანი** კიდევ, — სთქვა დენიკინმა, და მოპირდაპირი შეტევა, გადქცევა უკან დახევად და წითელ არმიის სრულ დარღვევად. **სმილენის** კი აღება პოლენელეებისაგან.

ვარშავიდან იუწყებიან, რომ სმოლენსკი პოლონელებმა აიღეს ქალაქის ადების შემდეგ გამოიცა ბრძანება, რომლითაც მოსახლეობას უბრუნდებთ ბოლშევიზმის დროს დაბრული ქონება. („პარუსი“).

